

## **РЕЦЕНЗИЯ**

### **НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА: ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА РЕДУКЦИЯ НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ ЗА РАБОТА С ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ.**

**За присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование: 1.Педагогически науки; Професионално направление 1.2.Педагогика(Специална педагогика).**

**Автор: Ася Иванова Костова.**

**Рецензент: проф. Д-р К.Караджова**

#### **1.Актуалност на тематиката**

Дисертационният труд е посветен на един много важен и значим проблем. Това е проблемът за редукцията на учебното съдържание при работа с деца със специални образователни потребности(по нататък СОП), като акцент се поставя върху философията на интегрираното обучение и необходимостта от реализирането на иновативни модели .

Ася Костова изучава, изследва, и анализира тези иновации , с цел гарантиране на равнопоставеност и реални шансове за обучение и развитие на децата със СОП.

Изборът на визираната проблематика не е случаен. Житейското и професионално развитие на авторката е много тясно свързано с децата със специални образователни потребности и в частност с ресурсното подпомагане. В момента Ася Костова работи като ресурсен учител за деца в предучилищна възраст. Като такъв тя организира и провежда учебния процес в детската градина , изготвя индивидуални програми за работа с деца със специални образователни потребности, консултира родители , учители за спецификата на работа с деца със СОП. Всичко това предполага комплексни умения за обвързване на теорията с практиката, което от своя страна води до оформянето на сериозен и значим дисертационен труд.

## **2. Познаване на проблема.**

Дисертационният труд е разработен върху 280 страници. В съдържателно отношение той е насочен към търсенето и намирането на нови иновационни решения, чрез които да се реализират съвременните изисквания за създаване на общество, без дискриминация.

Структурата, която предлага докторантката е класическа. Тя включва увод, три глави, изводи и препоръки, списък на използваната литература и приложения.

В увода се обосновава необходимостта от иновации като продължение на реформата в образованието, където чрез редуцията се търсят и намират възможности за личностно и професионално развитие на децата със СОП. Заслужава адмирации желанието на авторката да провокира промяна в системата на българското училище и създаването на стандарти, позволяващи приемането и обучението на децата с увреждания.

Първата глава е теоретична. Тук се правят анализи на нормативната обезпеченост на ресурсното подпомагане, обосновава се ролята на ресурсния учител, за да се стигне до необходимостта от иновации в образованието в техните основни разновидности и направления. В случая акцентът се поставя върху държавните образователни изисквания за учебно съдържание, учебен план, учебна програма и оценяване от една страна и от друга европейската референтна рамка за осемте ключови компетенции.

Тук искам да уточня, че интегрираното и включващо обучение по никакъв начин не оправдават своето съществуване ако те не съдействат за подготовката на децата със СОП за живота на възрастни, като им формира основата на бъдещия професионален живот. Приятно впечатление прави факта, че докторантката осъзнава тази необходимост и предлага модел за преобразуване на учебното съдържание, насочен към усвояването на ключовите компетенции в една реална образователна среда.

## **3. Методика на изследването.**

Във втората глава се представя изследователската програма. Тя е в съответствие със Стратегия 2020 на ЕС за иновации в образованието.

Организирането и провеждането на експерименталното изследване е извършено коректно и прецизно. Формулираните цел и хипотези са в унисон със съвременните образователни изисквания, особено с наскоро влезлия в сила закон за предучилищното и училищното образование. Основните акценти в хипотезите са насочени към мотивацията на учителите, формирането на ключовите компетенции и модел за реорганизация на учебното съдържание. Структурираните изследователски задачи са логическо следствие от тях. Те са съвестно формулирани и надеждно обосновани.

В качеството на експериментална методика са използвани методите: наблюдение и анкетиране чрез психологически въпросник. Експерименталното изследване е реализирано на три етапа. Това са : Предварително проучване ; Аprobация на инструментариума; Същинско изследване.

В дисертационния труд е използван психологически въпросник , чрез който се правят интересни интерпретации и най вече изводи и препоръки ориентирани към практиката най- вече към готовността на педагогическите специалисти да въвеждат в своята работа иновативни подходи.

#### **4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите**

От изложеното до тук ще се опитам да отбележа някои от приносните моменти на рецензираната научна продукция:

1.Пълнота на теоретичен анализ. Тук визирам анализирани идеи, концепции, постановки , документи идруги. В края на всеки параграф докторантката предлага обобщения, които демонстрират уменията ѝ да обобщава и да обвързва своите търсения с утвърдени теоретични постановки;

2. Демонстрация на професионални умения за научна интерпретация и адекватно приложение на действащите нормативни документи - международни и национални;

3. Предлагане на научно обоснована и практически възможна система за създаване на законодателен механизъм за акредитиране в условията на образователната институция;

4. Създаване на иновативен модел за структуриране, апробиране и презентирание на адаптирани уроци с висока степен на атрактивност и значимост ;

5. Обосноваване на необходимостта от усвояването на ключовите компетенции от всички деца в една реална образователна среда.

Ася Костова има четири публикации по темата на дисертационния и труд. В тях намират място много от проблемите анализирани в дисертационния труд, особено въпросите свързани с интегрираното обучение, равнопоставеността на децата със СОП и необходимостта от акредитация на училищата ..

## **5.Автореферат**

Авторефератът е разработен върху 50 страници , отговаря на всички изисквания и дава съществена информация за дисертационния труд и направените експериментални изследвания. В автореферата са представени лаконично, но точно най- важните моменти от дисертационния труд.

## **6.Въпроси и коментари**

1.Липсват таблици с първичните данни от проведените експеименти.Това, което е представено в импровизираната таблица на страница 109 е недостатъчно;

2. Представената информация във фигурите : 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.5;3.6; 3.7. могат да се обединят и представят таблично;

3. Анализът, както и изводите биха могли да бъдат разширени и обобщени, като в тях се включи не само анализ на отговорите на анкетираният, но и анализ на групите изследвани лица;

4. Хипотезите не се анализират (както е в дисертацията) – те се доказват или отхвърлят чрез получените експериментални резултати;

5. Въпрос: Съществуват ли ли някакви реални предпоставки, които биха стимулирали въвеждането на иновативни инструменти за повишаване мотивацията при оценяване на децата със СОП?

Докторантката Ася Костова е направила интересно изследване и мисля, че тя би могла да прецизира някои от своите интерпретации. В процеса на експерименталните си анализи тя достига до много интересни изводи и съответно препоръки към работещите с такива деца. Повечето от тях обаче не намират място във формулираните генерални изводи, препоръки и приноси моменти.

## **7. Заключение:**

Независимо от посочените забележки смятам, че разглежданият труд си има своите достойнства и качества. В много отношения той може да бъде характеризиран като иновативен с много приложни аспекти. Отчитайки личната ангажираност на Ася Костова с проблемите на ресурсното подпомагане и участието ѝ в редица национални и международни проекти смятам, че нейните идеи могат да бъдат доразвити и да получат своето естествено продължение и успешно финализиране.

Във връзка с това предлагам на Уважаемото научно жури да даде своя положителен вот за присъждането на Ася Костова образователната и научна степен „доктор“.

Рецензент:

16.11.2016г.

Проф. Д-р К. Караджова